

Mreža Unesco pridruženih šol

... Izobraževanje za trajnostni razvoj namreč vključuje in je vedno vključevalo tudi globalno državljanstvo – brez globljih sprememb v proizvodnji, porabništvu, družbenih normah in vedenju je namreč nesmiselno. In obratno: cilj izobraževanja za globalno državljanstvo je reševanje globalnih okoljskih problemov. ...

Za celosten razvoj mladih je potrebno veliko srce

... Vemo, da učenec meri in doživlja čas drugače, a v svetu odraslih veljajo le naše odrasle mere. V šoli otroke utesnimo v odrasle mere: vse se meri, povsod se hiti, določa, odmerja, zahteva, preverja in ocenjuje v času, ki se zdi vsem samoumeven okvir ...

Romi v izobraževalnem sistemu

... Na uspešnost romskih otrok vplivajo različni dejavniki: posredni (izvedba pouka, dejavniki šole, kultura, vzdušje v šoli) ali neposredni (lastnosti učencev, razredna klima in domače razmere). Zagotovo imajo največji vpliv lastnosti učencev, kot so na primer kognitivne zmožnosti, motivacija ...

Knjige in zaslonski mediji

... Zasloni umetno postarajo naše otroke, prehitro vse vidijo, prehitro vse doživijo, nič več ni skrito, skrivnostno, ničesar več ni, kar bi prebujalo njihovo hrepenenje, radovednost ... Iskric v očeh so izginile, ker so jih pogasili vase srkajoči zasloni, ki počasi in vztrajno pijejo otrokovo otroškost ...

Projekt FLL

... Projekt FLL (First Lego Language) učence spodbuja in seznanja z znanostjo in tehnologijo, inovativnostjo, ustvarjalnostjo, timskim delom, močno poudarja vrednote in se vedno zaključuje s področnim in državnim tekmovanjem ekip. Vsako leto ima nov izziv. ...

Uvodnik

3 *Silvo Šinkovec: Zdrav duh*

V žarišču: Globalni pogled

5 *Silvo Šinkovec: Univerzalni pogled*

6 *Jože Bogataj: Mreža Unesco pridruženih šol*

8 *Marija Horvat: Učenje za svetovno življenje*

11 *Marijana Kolenko: Za celosten razvoj mladih je potrebno veliko srce*

13 *Marko Weilguny: Vzgoja je dejanje upanja*

15 *Majda Merzel: Svetovno vzgojno zavezništvo*

17 *Matevž Vidmar: Vzgojno zavezništvo*

Naš pogovor

20 *Tatjana Fink: dr. Maja Ebert Moltara: Skrb za človeka kot celoto*

Biti vzgojitelj

23 *Dragica Motik: Jurij Japelj (1744–1807)*

25 *Lidija Golc: Če daješ, nisi nikoli sam*

25 *Irma Veljić: V spomin Boži Prestor (1943–2021)*

27 *Branko Koderman: Domoljubja oropana šola v Sloveniji*

Vzgojni načrt

29 *Nina Benčina: Romi v izobraževalnem sistemu*

31 *Kim Obaha: Razumevanje in vzpodbujanje samozavesti*

33 *Tone Kores: Zasvojenost, odnosi in samoregulacija*

34 *Primož Rogelj: Sreča*

Starši

35 *Lucija Ademoski: Knjige in zaslonski mediji*

37 *Nika Cuderman: Vloga staršev pri zgodnji obravnavi otrok s posebnimi potrebami*

Področja vzgoje

39 *Milček Komelj: Slika in pesem na poteh oznanjanja lepote*

41 *Nives Ličen: Starosti prijazna univerza*

Duhovni izziv

43 *Slavko Rebec: Vedno isto. Res isto?*

Izkušnje

44 *Breda Urankar: Projekt FLL*

45 *Suzana Ravnikar Bele: Z borilno večino do boljših vrednot*

47 *Bralni namig*

48 *Iz življenja DKPS*

51 *Napovedni koledar*

51 *Summary*

52 *Letno kazalo*

Univerzalni pogled

■ **Silvo Šinkovec**, D. J., dr. ped. znanosti, psiholog, defektolog in teolog, je predavatelj, terapevt, voditelj več seminarjev, šol za starše in duhovnih vaj, urednik revije *Vzgoja*, duhovni asistent DKPS in direktor *Inštituta Franca Pedička*.

Za vzgojo otrok je potrebna cela vas, pravi afriški pregovor, ki ga mnogokrat navajamo. Ponovil ga je tudi papež Frančišek, ko je lansko leto dal pobudo za svetovno vzgojno zaveznitvo. Papež Frančišek gleda ves svet, ima stike z ljudmi z vsega sveta, gleda z očmi Cerkve vseh kontinentov. Zaveda se, da je tudi danes mnogo otrok brez potrebne vzgoje. Nihče ne skrbi zanje, so brez možnosti izobrazbe, ker živijo zunaj vseh sistemov. Ve, da mnogi otroci nimajo očeta in matere, nimajo zdravega družinskega jedra, v katerem bi se ustrezno razvijali. Odgovor na to potrebo je sodelovanje različnih ljudi, cele vasi. Otroci bodo odraščali zdravo, če bodo ob njih ljubeznivi, skrbni, pozorni in velikodušni ljudje. Potrebno je sodelovanje vseh.

V tej številki v nekaj zapisih predstavljamo papeževo pobudo o svetovnem vzgojnem zaveznitvu. Pomenljivih je njegovih osem točk, ki jih je predstavil lani oktobra. Prvi del člankov v žarišču pa predstavlja Unescovo mrežo šol. Tudi Unesco se zaveda, da je za vzgojo otrok potrebna cela vas. Na pragu tretjega tisočletja se je Unesco potrudil in oblikoval vizijo šolstva za ves svet za prihodnje tisočletje. Delorsov dokument *Učenje: skriti zaklad* je prinesel štiri stebre vzgoje in izobraževanja: učiti se, da bi vedeli; učiti se, da bi znali delati; učiti se, da bi znali živeti drug z drugim; učiti se biti. Poudarek je na učenju, na pripravi na delo, na življenju v skupnosti in oblikovanju osebnosti učencev.

Ko razmišljamo o globalni zavezi za vzgojo, je Unescova pedagogika prva, na katero lahko pomislimo, saj je najbolj razširjena. Vendar tudi druge mednarodne mreže šol delujejo povezovalno in navdihujoče. Jezuitska mreža šol sloni na ignacijanski pedagogiki, Pestalozzijeva pedagogika je zelo živa in navdihuje mnoge šole z jasno pedagogiko (glava, roke in srce), Don Boscova pedagogika je razširjena po vsem svetu, pedagogika skupnosti se širi kot sodoben pristop pri oblikovanju mladih, da bi bili ustvarjalci zdravih skupnosti.

Izziv, kako od lepih dokumentov k vsakdanjemu življenju, pa bo vedno ostal. Kaj se zares dogaja v razredu in na šoli, kakšni so odnosi, kakšna je šolska klima? Janez Bečan se je zelo trudil, da bi ozavestil učitelje o šolski klimi, ki jo je treba ves čas

ustvarjati, pa se vseeno tako hitro podre. Kako danes oblikovati mlade, da bodo razvili vse svoje razsežnosti? Katere razsežnosti želimo razvijati? Kaj je jedro osebnosti? V *Zakonu o osnovni šoli* in v Unescovem dokumentu *Učenje: skriti zaklad* najdemo področja celostnega razvoja osebnosti. Šola naj skrbi za razvoj telesa, čustveno zrelost, kognitivne sposobnosti, socialno in etično razsežnost, estetski in duhovni čut. Na mnogih področjih delamo veliko, premalo pa delamo na duhovnem področju. Ko se oziram na rezultate četrstoletne Unescove pedagogike, ki se pri nas zelo uporablja, pa se mi zdi, da bo prihodnost potrebovala dopolnitev: kako obogatiti četrti Unescov steber – učiti se biti? K temu sodijo tudi vrednote, vera, religija, duhovnost. V ospredju vzgoje in izobraževanja morajo biti najgloblje človekove motivacije. Te poganjajo svet v svetlobo in luč.

Ob epidemiji se vrtimo v začaranem krogu strahu in ukrepov, premalo pa razmišljamo o bistvu vzgoje. Mladi potrebujejo pogovor o sebi in svoji prihodnosti. Na preizkušnji so naša 'storilnost', rezultati, ocene. Zaletavamo se ob zid, ko ne moremo več dosežati istih rezultatov, ki smo jih bili vajeni. Toda prav sedaj je priložnost za človečnost, razumevanje, poslušanje. Tega se ne da meriti, za to ni ocen. Mladi pa bodo ocenili tako pozornost mnogo kasneje, ko se bodo spominjali, kdo jim je stal ob strani, kdo se je pogovarjal z njimi, kdo jih je slišal in raz-

Foto: Nataša Pezdir

zumel. Iščejo prihodnost. Iščejo zaupanje in upanje. Zunanje okoliščine ne nudijo zaupanja, zato potrebujejo človeško zaupanje. Ta čas kliče, da v ospredje vzgojno-izobraževalnega dela bolj stopi četrti Unescov steber: učiti se biti. ◀